

אִתְּךָ אֵתְּךָ מִמְשַׁעְרֵיטֵי

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

ימי הספירה - תיקון המידות על ידי המשכת ה'מוחי' בשלימות

במאמר זה מבאר רבינו את סדר עבודת בירור המידות, שהם תכלית ירידת האדם לעולם, שבכל מחשבותיו ומעשיו הטובים הוא מתקן את המידות של כל העולמות, הנחלקים כידוע בכללות לשבעה מידות כלליות, שעיקרם חמשת עמודים כללים הנזכרים בפסוק (דברי הימים א' כ"ט יא) "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד".

והמהות הכללית בסדר העבודה הנזכר, שהוא העלאתם ותיקונם של המידות שחוקקים בנפש בני ישראל, דהיינו לברור אוכל מתוך פסולת ולאהוב ולירא ולפאר את השם הנכבד הגדול והנורא, היא על ידי שממשיכים לתוכם את פנימיותם שהיא ה'מוחי' שהם החכמה והבינה והדעת, כלומר שתהיה העבודה מתוך מחשבה ברורה שהעמיק בה האדם בעיון דעתו, ואשר נמשכת מעומק החכמה האלוקית המאירה על האדם, והיא ידיעה שיודעת נשמתו את המקור החיים שממנה נחצבה ואשר היא חלק ממנו, ועל ידי זה החיות היורדת מה'מוחי' משלימה את כל איברי ופעולות המידות על בוריים בשלימותם, והעבודה נעשית בג'גלות המוחי' ובלי שום עירוב רע, וזאת היתה כל עבודת האבות הקדושים, להמשיך ה'מוחי' לתוך העולמות ולשבעת המידות, לתקנם, שעל ידי זה יתפשט חיות אלקותו יתברך בכל הכוחות שבעולם.

בזאת מבאר רבינו את עניינה של עבודת ספירת העומר, שידועה ומפורסמת כעבודת זיכרון המידות (ספירת מלשון 'ספיר' - זיכרון), והיא יסוד העבודה הכללית ששייכת באופן פרטי אל כל אדם ואדם בכל ימות השנה, והיא, התכללות המידות זו בזו, וכן העלאתם לשרשם שהם המוחי, ויש בזה כמה וכמה כוונות מהאר"י הק', הן בסדרי המשכת ה'מוחי' להמידות, והן בסדרי תיקון המידות (אם מלמטה למעלה, מ'מלכות' ל'חסד' או איפכא).

ובדברי רבינו כאן, מבואר שמנין 'חמישים' יום שהם כנגד חמישים שערי בינה, מיוסד אמנם על שערי המידות, אך לא לפי חשבון הרגיל של שבעת חלקי שבעת המידות שהם מ"ט, אלא הם חמשה מידות כלליות ויסודיות (שבהם נכללות בדרך ממילא גם השניים הכלליות שהם יסוד ומלכות), וכל אחד מחמשה מידות אלו כלול מעשרה פרטים שהם: שבעת הפרטים שבכל מידה ומידה שעל ידיה היא יוצאת מהכח אל הפועל (חג"ת נה"ם) ושלושת שרשיהם של המידות (חב"ד), שעל ידי השלמת כל עשרה אלו - שבהם נכללים גם כן ה'מוחי' - נתקנים המידות ועולים לשרשם כפי שעלה ברצון הקב"ה.

רבינו גם מבאר את גודל התענוג הנעשה הן למעלה והן למטה על ידי העלאת המידות, ובפרט מי שמידותיו משוקעים במידות תחתונות ביותר, שמזה נעשה תענוג גדול למעלה כשמחזיר את כל מידותיו לשרשם ובזה עושה שעשועים גדולים לפניו יתברך.

ובזה מבאר רבינו את החילוק בין מעלתו של משה רבינו למעלתו של יתרו חותנו, וכדי להבין חילוק זה שממנו משתמע שהיתה מעלה מסויימת בעבודתו של יתרו בבחינת התענוג שלא נתגלה למשה, יש להקדים את החילוק בין 'תענוג' ל'שעשועים', וזאת על פי דבריו במקום אחר שיש שני בחינות בצדיקים: האחד הוא הצדיק שעובד את הקב"ה בבחינת יראה שהוא נעשה כלי להמשכת התענוג לעולם התחתון, וזהו הוא המביא וממשיך את 'עצם השעשועים' העליונים. וענין 'השעשועים' נתבאר בריבוי מקומות בכתבי המגיד, שהשעשועים הם כעין צחוק ושמחה ותענוג מדבר חידוש, ולענייני השעשועים נולדים בעולמותיו של הקב"ה מחמת דבר חידוש של התגלות החכמה העליונה בתחתונים, והיא נולדת דווקא מגילוי אלקותו יתברך בדרגות התחתונות, שזה דבר חידוש, וכמשל הידוע מ'ציפור המדברת' לפני המלך.

אבל יש בחינה גבוהה יותר של צדיק שמעשיו נוגעים ומנענעים עד המקום הגבוה ביותר בסדר ההשפעה, והוא בבחינת חכמה עלאה כביכול, שהוא "ממשיך שפע [מחודש] מרצון העליון לחכמה, וממנו ולמטה עד סוף כל המדרגות", וזו היא בחינה נעלית יותר שמחדש את שפע החכמה משורשה ומקורה הראשון.

וכאן במאמר זה מבאר רבינו את מעלתו היתירה של הצדיק שעובד את הקב"ה בבחינת שעשועים, שהוא מי שמעלה את המידות התחתונות לשרשם, ועל ידי זה עושה שעשועים למעלה מהחידוש הגדול שחלקי המידות (הנקראים 'ניצוצות') שנפלו לעולמות התחתונים שבים למלך, כבן מלך האובד והחוזר אל אביו.

תְּשֻׁעָה וְאַרְבָּעִים שְׁעָרֵי בִּינָה נִמְסְרוּ לְמִשְׁה חוּץ מֵאַחַד (ראש השנה כא):

אֵיתָא בְּזֵהָר (משפטים קי:) בשעה שעלה משה למרום נמסרו לו מפתחות כל השערים חוץ משער אחד שלא נמסר לו, מֵה שְׁמוֹ שֶׁל הַשְּׁעָר הַזֶּה שלא נמסר למשה, אֵיתָן שֶׁהוּא הַתְּעִנוּג הַנִּקְרָא 'כֶּתֶר'.

פְּרוּשׁ, עַל דְּרָף, שֶׁאִמְרוּ בְּזוּהַר הַקֹּדֶשׁ (וירא קג:) עַל סְפִירַת הַבִּינָה: 'נוֹדַע בְּשְׁעָרִים בְּעֵלָה' (משלי לא כג), כָּל חַד כְּפָנִים שְׁעוּרֵי דִילֵיה, הַקֶּבֶ"ה מִתְּגַלֶּה לְכָל אֶחָד כְּפִי הַשִּׁיעוּר שֶׁמִּשְׁעָר בְּלוּ, שֶׁהֵי עֲצֻמוֹתוֹ אֵי אִפְשֶׁר לְהַשִּׁיג לְשׁוֹם בְּרִיָּה, וְיֵשׁ שְׁבַע מִדוֹת הַנּוֹלָדִים מֵהַבִּינָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (משלי ט א) 'חֲצֵבָה עֲמוּדֵיהָ שְׁבַעֲנָה', וְזֶה קָאֵי עַל הַבִּינָה שֶׁמִּמֶּנָּה נִחְצָבִים עֲמוּדֵי הַמִּידוֹת, שֶׁהֵם אֲהַבָּה וְיִרְאָה וְהַתְּפָאָרוֹת וְנִצְחַ וְהוֹד וְיִסוּד וּמַלְכוּת, וְכָל אֶחָד מִמִּידוֹת אֵלּוֹ כְּלוֹל מִכָּל מִכָּל שֶׁבַע הַמִּידוֹת, וְרַק בְּאִפְסוֹן זֶה שְׁכָל מִידָה וּמִידָה כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּידוֹת הַיָּא מִתּוֹקֵנַת וּמוֹשַׁלְמַת.

לְמַשְׁל מִידַת הָאֲהַבָּה כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּידוֹת, שֶׁהֵי כְּשֶׁאֲהַבְּ אֶת אֶחָד, שׁוֹנֵא אֶת שׁוֹנֵאֵינוֹ כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים צ"ז י) אוֹהֵבֵי ה' - שְׁנָאוּ רַע, וְזֶהוּ יִרְאָה מִידַת הַגְּבוּרָה, וְנִמְפָאֵר אוֹתוֹ מִכָּה אֲהַבְתוּ אֵלָיו הוּא מִתְּפָאֵר בְּעֵינָיו בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת, וְאֵז מִפָּאֵר וּמֵהַלֵּל אוֹתוֹ, וּמִנִּצְחַ אֶת שׁוֹנֵאֵינוֹ שֶׁל אוֹהֵבוֹ, לְהַכְנִיעֵם כְּדִי שִׁיּוּדוֹ וּיְכַנְעוּ לוֹ (וְזֶהוּ מִידַת הַנִּצְחַ וְהַהוֹד שֶׁהֵם נִחְשָׁבִים כְּמִידָה אַחַת, כִּיּוֹן שֶׁהֵם פְּעוּלָה אַחַת הַנִּמְשַׁכַּת עַל יְדֵי שְׁנֵי מִידוֹת), וּמִקְשָׁר לוֹ מְרֹוב אֲהַבְתוּ אֵלָיו הוּא מִקְוֶשֶׁר אֵלָיו בְּעוֹמֵק לְבוֹ בְּכָל מַעֲשֵׂי, וְסִיּוּם הַדְּבָר מֵהַכָּח אֵל הַפּוֹעֵל, לְעִשׂוֹת הַכָּל בְּפּוֹעֵל מִתּוֹךְ הַהִתְקַשְׁרוֹת הַזֹּאת, נִקְרָא מַלְכוּת, מְדֻרְגָה הַתְּחַתּוֹנָה הַמִּקְבֶּלֶת מִכּוֹלֵם, שֶׁהַכּוֹחַ לְסִיּוּם אֶת הַדְּבָר בְּפּוֹעֵל הַיָּא מִכָּה כָּל הַמִּידוֹת הַנִּזְכָּרוֹת וּבִאֲמֻצָּעוֹת מִידַת הַהִתְקַשְׁרוֹת.

וְעִקְר הַמִּדוֹת הֵם חֲמִשָּׁה דֵּהֵינּוּ חֹסֵד גְּבוּרָה תְּפָאֵרַת נִצְחַ הוֹד, הַנִּחְשָׁבִים כָּל אֶחָד מֵהֵם לְמִידָה מִיּוֹחֶדֶת וּנְפִרְדַּת הַמִּמְשִׁיכָה אֹור וּשְׁפַע חֹדֶשׁ לְנִשְׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפִשוֹת

ישראל, **כִּי הַתְּקַשְׁרוֹת** מידת היסוד שהיא המידה השישית **בְּאֵה מִכַּח הַמְדוֹת הַנְּזַכְרִים** וכן בפסוק (דברי הימים א' כט יא) 'הַגְדוּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֵרֶת וְהַנְּצַח וְהַהוֹד', מכונה מידת היסוד בשם כללי **"כִּי כָל בְּשֵׁמִים וּבֶאֱרֶץ"** (הקדמת תיקוני זוהר ט:), שמהות מידה זאת **שְׁמֵקְשֵׁר לְאֵהֶבָה וּלְיִרְאָה** בעומק נפשו, וכן ממילא מקושר לנצח את שונאיו שידודו לו, ומכח מידת ההתקשרות נגמרת גם כן מידת המלכות, היא מידה כללית שמקבלת מכל המידות על ידי היסוד המשפיע אליה, נמצא שאין למנות את היסוד והמלכות, כיון שכאשר חמשת המידות הנזכרות נגמרות בשלימות, בוודאי יזכה האדם בקל להשלים את שני המידות האחרות שהם יסוד ומלכות.

וְאֵלֹהֵי הַחַמְשָׁה הֵם כְּלוּלִים מֵעֶשֶׂר בְּנֵזְכֵר, אֵלֹהֵי שִׁבְעַת הַנְּזַכְרִים שבכללות ירידתם מעולם העליון נמנים רק חמשה מידות שהם חמשה מקורות כלליים, אבל בפועל בעת תיקונם להשלימם ולתקנם, נמנים כל שבעת המידות ואף היסוד והמלכות, כיון שתיקונם והשלמתם להיות בבחינת קומה שלימה ומתוקנת, **וְשִׁלְשָׁה עֲלִיוֹנוֹת**, שהם חכמה בינה ודעת, שעבודת איש ישראל היא לקשר אותם אל תוך המידות, ולהביא מהם חיות אלוקית אל שבעת כלי הנפש.

ועתה מבאר רבינו, מדוע בעת התיקון נמנים גם ה'מוחי'ן שהם שלשה עליונות, מפני שעל ידם היא התיקון.

לְמַשָּׁל אֵהֶבֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּה הִיא בְּאֵה, כְּשֵׁאֲנִי יוֹדַע שֵׁישׁ בּוֹרָא אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ, ש"בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר". **וּמִמָּה אֲנִי יוֹדַע** הדעת נמשכת מהבינה הקודמת אליה, היינו **דְּאֲנִי מִבֵּין בְּשִׁכְלִי שֵׁישׁ בּוֹרָא יִתְבַרַךְ** מחכמתו שנעלמה בכל פרט ופרט במעשי הבריאה שברא בחכמתו, **וּמִמָּה אֲנִי מִבֵּין** הבינה נמשכת אלי על ידי החכמה, שמאירה בי מכח **שְׁצִמְצַמְתִּי אֶת מַחְשַׁבְתִּי שְׁלֵא לְחַשֵּׁב בְּשׁוּם דָּבָר אֶךְ בְּזָה**, שמסלק מחשבתו מכל, עד שממילא היא תפוסה ואחוזה במקום גבוה שנקרא 'אין', ולולי כן לא היתה נופלת לו השגת החכמה אשר מ'אין' תמצא - כשאינו חושב שום מחשבות אחרות.

זֶה הַמְדָּה שמצמצם את מחשבתו ורצונותיו שלא לחשוב בשום דבר ולהתבטל למקור המחשבה, **נִקְרָאת אֵי"ן, שְׁדוּחָה מַחְשַׁבּוֹת אַחֲרוֹת** על ידי שמהבילה את כל המחשבות האחרות שיהיו נדחות מאליהן, כיון שאין חשובות בעיניו אלא החכמה עצמה, **זֶהוּ מְדַת הַחֲכָמָה** שממנה נובע כח היראה וההתבטלות, כיון שהיא יריאה מעילת

העילות שקרובה אליו, ועל ידה נעשה אחדות בין המחשבות, לחשוב בכולם רק באופן הדביקות בדיעת ה' וחכמת דביקותו. **וּכְתִיב** (תהלים קיא י) **'רֵאשִׁית חֲכָמָה, וּכְשֵׁנִקְרָא רֵאשִׁית עֲדִין אֵינוֹ אַחְדוּת, שְׁהָרִי רֵאשׁוֹן הוּא מְלִשׁוֹן מְסַפֵּר** דכשיש ראשון מכלל שיש שני אחריו והוא קודם לשני זה, **כִּי אַח"ד הוּא לְשׁוֹן אַחְדוּת** וזהו היפך ממספר, שהאחדות היא מוחלטת והיא דרגה גבוהה יותר מהחכמה שבה כל הכוחות נכללים כאחד ממש, **מִסְתַּמָּא יֵשׁ מְדַרְגָּה שְׁהוּא אֵי"ן**, וזהו דרגת ה'אחד' שאין שני לו, והיינו בחינת ה'אין' שהיא שורש לכל הכוחות כולם שנכללים בה, **וּכְנֻגְדוֹ הוּי זֶה יֵשׁ**. החכמה נחשבת ל'יש' ביחס ל'אין' שהיא הכתר, למרות שבחכמה עצמה מאירה הארת ה'אין', וכמו שכתוב (איוב כח יב) 'וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא', שעל כן היא נחשבת לאין ביחס לספירות המקבלות ממנה.

זֶהוּ חַמְשִׁים שְׁעָרֵי בִּינָה, ונקראים 'שערים', משום שהם שערים המחברים בין הארת החכמה להארת המידות, מכיון שבאמת **כָּלֵם הֵם שְׁעַר לְעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא**, לעבוד את הקב"ה עם המידות כפי שמאירה בהם הארת הבינה, כלומר כפי שהם מאירות בנפש לאחר ההתבוננות, שזה האופן הנרצה לפניו יתברך. **וְשְׁעַר אֵיתָן לֹא נִתְגַּלָּה לוֹ** וזהו השער שעליו הובא בגמרא שהובאה לעיל בדברי רבינו (ראש השנה כא:): **שֵׁלֵא נִמְסַר לְמַשָּׁה, אֵיתָן נִקְרָא מְדַת אֵי"ן, וְהַצְּרוּף** של תיבת 'איתן' **הוּא אֵי"ן ת',** ות' מתיבת 'איתן' **זֶהוּ הַתְּעַנּוּג** שמאיר כשמעלים את המידות התחתונות אל

האין, **לֹא נִתְגַּלָּה לוֹ, כִּי הוּא הִיָּה תְּמִיד דְּבוּק לַהֲקַב"ה** וממילא לא היה שייך אצלו העלאת המידות התחתונות לבורא באופן של התחדשות, שהרי כל המידות שלו היו תמיד דבוקים ברצון הבורא, **וְהִיָּה הַדָּבָר אֲצֻלוֹ תְּמִידוּת, והכלל הוּא שֶׁתְּעַנּוּג תְּמִידוּת אֵינוֹ תְּמִידוּת, וְלֹא תְּעַנּוּג מְקָרִי כִּידוּע, ונמצא שהיה דבוק בעצם ה'עונג' שהוא למעלה מ'תענוג', שהוא השורש שממנו נמשך התענוג, אבל הדבוק בה עצמה אינו מרגיש בעצמו כלל שום הרגשה של תענוג, כיון שהוא בטל לגמרי אל המלך העליון ברוך הוא, והגם שהיה דבוק בעצם התענוג, שהוא ה'עונג', לא היה עונג זה מכונה 'תענוג' עם האות ת', שהאות ת' מתיבת תענוג מורה על 'ת' מתבת 'איתן', שהוא ה'עונג' הנולד על ידי ה'שעשועים', שנולדים דווקא מדבר חידוש כמשל ציפור המדברת, לא נתגלה לו.**

אֲבָל יִתְרוֹ שְׁהִיָּה מְקֻדָּם כְּמָר לְעִבּוּדָה זָרָה, ונמצא שכל שבעת מידותיו אשר בנפשו, היו שקועים בתחילה בקליפה שעבד מרצונו ומבחירתו, **וְאַחַר כֵּךְ עִבַּד לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,** ונמצא שהעלה את כל שבעת מידותיו להקדושה, **וְהִיָּה בָּא לְהַתְּעַנּוּג,** שזכה להביא תענוג למעלה ומזה נמשך לו מזה תענוג, **כְּמַשָּׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה בְּשִׁבְיָה וְאַחַר כֵּךְ בָּא אֶל הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ לְהַמֶּלֶךְ תְּעַנּוּג** מכח השעשועים, וכשאלו הניצוצות שנמשכים מהמידות העליונות שהם בבחינת 'בנים' למחשבת המלך - ספירת הבינה, שהיו שבויים במידות שנפלו לקליפות חוזרים ושבים לשרשם נעשה נחת רוח למעלה כבן המלך האובד השב אל אביו (זוהר חדש ויקרא יג.), **וְלִכְן כְּתִיב בִּיה בֵּיתוֹ,** שנתבא עליו בלעם ואמר (במדבר כד כא) **'אֵיתָן מוֹשְׁבֵךְ. וְזֶהוּ** שאמר יתרו **'עֵתָה יְדַעְתִּי כִּי גְדוֹל ה' מְכַל אֱלֹקִים'** (שמות יח יא), אלקי"ם הם כוחות אלוקיים שנפלו לקליפה, **שְׁהֵעֵלָה כָּל הַמְדַרְגּוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.**

זֶהוּ פְּרוּשׁ הַמְדַרְשׁ שִׁבְעַת שְׁבָתוֹת תְּמִימוֹת, שְׁיִהְיֶה בְּשִׁלְמוֹת, שתעלה אותם על ידי הדעת, הנמשכת מהבינה ואף מהחכמה, ועל ידי זה תעלה אותם לה'כתר' שהוא התענוג והשעשועים, ובכך יהיו המידות תמימות, כלומר שיהיו מידות **מוֹשְׁכָלוֹת,** הנמשכות מהשכל השליט על הלב ומולך עליו לעורר בו את ההתפעלות הנמשכת ממחשבת ידיעת גדלות ה' ויראתו, וזאת היא הדרך הרצויה לפניו יתברך.

אומנות הענווה

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנה וענווה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

